

Investerings glastuinbouwcluster Lansingerland

Gerben Jukema, Michiel van Galen, Walter van Everdingen
Oktober 2021

Lansingerland huisvest een groot aantal glastuinbouwbedrijven, leveranciers van uitgangsmaterialen, gewasbeschermingsmiddelen, verpakkingen, en diensten voor de glastuinbouw, evenals handelaren en verwerkers van groenten, fruit en sierteeltproducten. Jaarlijks investeerden de bedrijven in het glastuinbouwcluster van Lansingerland in de periode 2016-2018 ongeveer 68 miljoen euro in materiële vaste activa. Dat berekende Wageningen Economic Research in opdracht van de gemeente Lansingerland.

Het glastuinbouwcluster van Lansingerland

Clusters zijn geografische concentraties van gerelateerde bedrijven, gespecialiseerde toeleveranciers, dienstverleners en gerelateerde instituties.¹ Clusters kunnen belangrijke concurrentievoordelen voor bedrijfstakken opleveren. Lansingerland vormt samen met een aantal andere gemeenten in Zuid-Holland het belangrijkste glastuinbouwcluster van Nederland. Deze berekening van de investeringen door de bedrijven in dit glastuinbouwcluster kijkt naar de bedrijven binnen de gemeente Lansingerland.²

De arealen en het aantal bedrijven van telers van glastuinbouwgewassen is inzichtelijk op gemeenteniveau. In 2020 waren er in de gemeente Lansingerland 140 bedrijven met glastuinbouw met een totale oppervlakte van 722 ha.³ Dat was respectievelijk 4% en 7% van het landelijke totaal. Lansingerland is de tweede glastuinbouwgemeente van Nederland op basis van areaal, na de gemeente Westland. Naast de primaire bedrijven zijn er ook naar schatting ongeveer 250 gespecialiseerde toeleveranciers, dienstverleners en handelsbedrijven in de gemeente. Daar zijn een aantal hele grote bedrijven bij en ook een heleboel kleinere bedrijven. Het gaat dan bijvoorbeeld om installatiebedrijven en kassenbouwers, leveranciers van gewasbeschermingsmiddelen, zaden, en machines, maar ook om handelsbedrijven, consultants en uitzendbureaus.

¹ Michael Porter (1990), *The Competitive Advantage of Nations*. New York: The Free Press.

² In deze berekening worden publieke onderzoeksinstituten en financiële dienstverleners buiten beschouwing gelaten. Ook de detailhandel rekenen we niet tot het glastuinbouwcluster.

³ <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/80781ned/table?dl=5B50E>

Bedrijven investeren in productie, kennis en duurzaamheid

Investerings zijn goed voor bedrijven omdat ze de verdien capaciteit van bedrijven vergroten. Bedrijven investeren bijvoorbeeld in nieuwe gebouwen en machines, in kennis van het personeel en in duurzaamheid. Investerings gaan vaak gepaard met grote uitgaven die over langere tijd terugverdiend moeten worden. Investerings in bedrijfsmiddelen worden meestal over een reeks van jaren als bedrijfskosten van de bedrijfswinst afgeschreven.⁴ Investerings in materiële activa betreffen onder andere grond, gebouwen, machines en installaties, en transportmiddelen. Immateriële vaste activa zijn bijvoorbeeld goodwill, productierechten en licenties. Ook onderzoek en ontwikkelingskosten kunnen als immateriële vaste activa worden gerekend. In de berekening van dit onderzoek beschikken we echter niet over specifieke gegevens van investeringen in immateriële vaste activa voor de relevante bedrijfstakken en zijn die dus niet meegenomen. Als gekeken wordt naar alle bedrijfstakken in Nederland, dan bestond in 2020 ongeveer 20% van alle investeringen door bedrijven in Nederland uit immateriële activa, voornamelijk software en onderzoek en ontwikkeling.⁵ Een inschatting van dit deel zit dus niet in deze berekeningen.

De mate waarin bedrijven investeren hangt samen met de kapitaalintensiteit van de productie, de huidige leeftijd van de bedrijfsmiddelen en de omvang en groei van de bedrijven. De investeringen van bedrijven in het cluster hangen ook met elkaar samen, omdat investeringen in bijvoorbeeld nieuwe kassen door glastuinbouwbedrijven zorgen voor omzet van kassenbouwers die op hun beurt daarvoor weer investeren. De gemiddelde investeringsquote (investerings in vaste activa als percentage van de toegevoegde waarde) van niet-financiële vennootschappen bedroeg in 2020 ongeveer 20%.⁶ Over de verschillende bedrijfstakken die relevant zijn voor het glastuinbouwcluster zijn geen cijfers bekend van de totale investeringen in vaste activa of de investeringsquote. We beperken daarom onze schatting tot de materiële vaste activa. Uit gegevens van het CBS blijkt bijvoorbeeld dat fabrikanten van plastics in 2018 gemiddeld iets meer dan 4% van de omzet investeerden in materiële vaste activa, chemische bedrijven ongeveer 3% en fabrikanten van agrarische machines iets minder dan 2%. In de groothandel in groenten en fruit en bloemen en planten liggen de investeringen gemiddeld op ongeveer 1% van de omzet. Ten opzichte van deze ketenpartijen zijn de investeringen in de primaire glastuinbouw relatief hoog. In 2019 investeerde het gemiddelde glastuinbouwbedrijf in Nederland ongeveer 220.000 euro in materiële vaste activa, op een omzet van gemiddeld 2,4 miljoen euro, ofwel 9% van de omzet.⁷ Dit percentage is relatief hoog omdat glastuinbouwbedrijven kapitaalintensieve bedrijven zijn.

Tuinders investeerden 26 miljoen per jaar

Het investeringsniveau in de gemeente Lansingerland voor de primaire schakel in de periode 2014-2019 wordt geschat op gemiddeld 26 miljoen euro per jaar. Hierbij kan het te investeren bedrag per jaar per bedrijf en van de totale glastuinbouw sterk fluctueren. Gemiddeld waren de investeringen over deze periode ongeveer 150.000 tot 200.000 euro per glastuinbouwbedrijf. Waarbij de gemiddelde balanswaarde rond 5 miljoen euro lag. Dus de investering bedroeg ongeveer 3% tot 4% van de balanswaarde, wat in lijn is met de gangbare praktijk dat kassen en bedrijfsgebouwen ongeveer 20 tot 40 jaar meegaan. Met betrekking tot de glastuinbouwbedrijfstypen zijn meegenomen de glasbloemen-, glasplanten en tomaat-, komkommer-, paprika- getypeerde bedrijven en de overige glastuinbouwbedrijven.

⁴ Uitgaven aan bedrijfsmiddelen die korter dan een jaar meegaan worden niet geactiveerd of afgeschreven. Ook hanteert de belastingdienst een ondergrens van 450 euro.

⁵ <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84091NED/table?dl=5B909>

⁶ <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84097NED/table?dl=5B90E>

⁷ Wageningen Economic Research; www.agrimatie.nl

Toelevering, handel en verwerking investeerden 42 miljoen per jaar

De investeringen in de rest van het glastuinbouwcluster van Lansingerland zijn geschat op ongeveer 42 miljoen euro per jaar in de onderzochte periode 2016-2018. Het totale geïnvesteerde bedrag van het totale cluster kan daarom alleen over deze jaren worden aangegeven. Deze investeringen kwamen voor ongeveer twee derde van de toeleverende industrie en voor een derde voor rekening van de groothandel. Het betreft bedrijven met vestigingsplaats in de gemeente Lansingerland. De investeringen zijn niet noodzakelijkerwijs ook binnen de gemeente uitgevoerd. Dit heeft te maken met bijvoorbeeld de ligging van eventuele nevenvestigingen en de gevoerde financiële boekhouding van bedrijven. Het grootste deel van deze investeringen komt voor rekening van een beperkt aantal grote bedrijven. Daarbij merken wij op dat daadwerkelijke investeringen tussen de jaren sterk afhankelijk zijn van met name grote investeringen door enkele grotere bedrijven en daardoor flink kunnen schommelen.

Methode

De schattingen zijn gebaseerd op enerzijds het Bedrijveninformatienet van Wageningen Economic Research en de CBS Landbouwtelling voor de primaire bedrijven en anderzijds de Orbis databank van Bureau van Dijk⁸ en gegevens van het CBS en Eurostat voor de andere ketenschakels.

Het Bedrijveninformatienet is een databank met bedrijfseconomische gegevens van land- en tuinbouwbedrijven. Het betreft een steekproef van primaire bedrijven in Nederland. De verzamelde data geven inzicht in de bedrijfseconomische, technische en duurzaamheidsprestaties van de Nederlandse land- en tuinbouw. Er worden onder andere data over investeringen verzameld. Om een zo goed mogelijke uitspraak te doen voor de gemeente Lansingerland, wordt er zo veel mogelijk gebruikgemaakt van de steekproefbedrijven die daadwerkelijk in de gemeente gelegen zijn. Echter, omdat het aantal steekproefbedrijven in de gemeente statistisch onvoldoende representatief is, wordt met behulp van statistical matching een inschatting gemaakt voor de bedrijven in de gemeente waarvan geen gedetailleerde financiële gegevens bekend zijn. Met statistical matching wordt voor elk bedrijf in de steekproefpopulatie een meest gelijkende groep van drie steekproefbedrijven gezocht op basis van de ligging, de economische omvang en economische omvang per hectare. Op basis van de overeenkomst, vormen de drie steekproefbedrijven een schatting van het bedrijf in de steekproefpopulatie. Op deze manier wordt optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare informatie om tot een goede schatting te komen. Omdat investeringen van individuele bedrijven van jaar tot jaar sterk kunnen verschillen is een langere periode van 2014-2019 onderzocht en is er op uitbijters gecontroleerd.

Voor de andere onderdelen van het glastuinbouwcluster is op basis van kenmerken van bedrijven die bij de Kamer van Koophandel staan geregistreerd in de gemeente Lansingerland (op basis van de Orbis databank van Bureau van Dijk) zijn de landelijke gemiddelde investeringen in de periode 2016-2018 (op basis van het CBS en Eurostat) vertaald naar gemeenteniveau. De mate waarin bedrijven bij de Kamer van Koophandel informatie moeten aanleveren verschilt per grootteklasse. Van de wat grotere bedrijven is in de meeste gevallen de balanswaarde bekend. Omdat investeringen in grote mate samenhangen met de balanswaarde, is ervoor gekozen om deze variabele als uitgangspunt voor de berekening te nemen. De totale investeringen die in de bedrijfstak op landelijk niveau zijn gedaan in een bepaald jaar worden vertaald naar de gemeente op basis van het aandeel van de bedrijven in de gemeente in de totale balanswaarde van de bedrijven in dezelfde bedrijfstak in Nederland. Daarbij moet opgemerkt worden dat de registratie van bedrijfstakken niet altijd overeenkomt met de feitelijke bedrijfsactiviteiten en dat bedrijven ook activiteiten kunnen hebben in meerdere bedrijfstakken. Er is een koppeling gemaakt op hoofdactiviteit (core code).

⁸ Orbis bevat informatie over meer dan 400 miljoen bedrijven en entiteiten over de hele wereld. Over 40 miljoen daarvan is gedetailleerde financiële informatie beschikbaar; Orbis is hier te vinden; www.bvdinfo.com

Tot het glastuinbouwcluster rekenen wij in ieder geval de volgende bedrijfstakken: 0161 Diensten voor akker- en tuinbouw; 0163 Behandeling van gewassen na oogst; 0164 Zaadveredelingsbedrijven; 1039 Groente-, fruitverwerkende industrie; 4621 Groothandel in akkerbouwproducten; 4622 Groothandel in bloemen en planten; 4631 Groothandel in groenten, fruit e.d. Daarnaast zijn er bedrijven uit andere bedrijfstakken die tot het cluster gerekend kunnen worden. Deze bedrijven worden meegenomen als zij in de door hun zelf geregistreerde omschrijving van de bedrijfsactiviteiten melding maken van de glastuinbouw.

Meer informatie

Gerben Jukema
T +31 (0)70 33 58 359
E gerben.jukema@wur.nl
www.wur.nl/economic-research

2021-144